

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/1601
Toplantı Tarihi/Sayısı : 7.12.2022/22
Karar Numarası : 2022/895
Başvuran : E. B. S.
Başvuran Vekili : --
Adres : --
Muhatap Kurum/Kişi : --
Muhatap Adres :

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Havayolu şirketinin uçuş saatini ertelemesi ve değiştirmesi nedeniyle mağduriyet yaşandığı ve Arnavutluk polisi tarafından onur kırıcı muameleye maruz bırakılma iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURANIN İDDİA VE TALEPLERİ

2. Başvuran, ... Havayollarının 15.10.2022 tarihli Tiran-İstanbul uçuşunu önce ertelediğini sonra iptal ettiğini, söz konusu firmanın bu konuya dair kısa mesaj dışında herhangi bir bilgilendirmede bulunmadığını, konuyla ilgili görüşmek istediği halde ... Çağrı Merkeziyle iletişim kurmakta güçlük yaşadığını, ... Havayolları tarafından herhangi bir ikram ya da konaklama imkânı sağlanmadığını, yeni uçuş saatinin 16.25 olarak belirlenmesine rağmen uçuşun 19.02'de gerçekleştirildiğini, bilet kayıt saatinin 00.00 olduğunu, 00.00 ile 19.02 saatleri arasında Tiran Havalimanında uçuşunu beklemek durumunda kaldığını, Arnavutluk polisi tarafından onur kırıcı sözlere ve tutumlara maruz bırakıldığını, ... Havayollarının uçuş saatlerinde bilgilendirme yapmaksızın yaptığı değişikliklerin mağduriyetine yol açtığını iddia ederek gereğinin yapılmasını talep etmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin 2'nci maddesine göre; *“(1) Sözleşmeye Taraf Devlet, yetkisi altındaki ülkelerde işkence olaylarını önlemek için etkili kanuni, idari, adli veya başka tedbirleri alacaktır.”*

4. İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin 16'ncı maddesine göre; *“(1) Her Taraf Devlet, yetkisi altındaki ülkelerde 1'inci maddede tanımlandığı şekilde işkence derecesine varmayan diğer zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya ceza gibi fiillerin, bir kamu görevlisi tarafından veya onun teşviki veya açık veya gizli muvafakati ile veya resmî sıfatıyla hareket eden bir başka şahıs tarafından işlenmesini önlemeyi üstlenecektir, özellikle, 10, 11, 12, ve 13. maddelerde yer alan yükümlülükler zalimane, gayriinsani veya küçültücü ceza veya muamele şeklindeki diğer işkence biçimlerine de uygulanacaktır.”*

5. İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek İhtiyari Protokol'ün “Genel İlkeler” bölümü altında düzenlenen 3'üncü maddesine göre; *“ Her bir taraf Devlet, ulusal düzeyde, işkence ve diğer zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya cezanın önlenmesi için bir ya da birden çok (bundan böyle “ulusal önleme mekanizması”*

olarak anılacak) ziyaretçi birimi kurar, atar ya da idame ettirir."

6. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinde; "(g) ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek."; ı) İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması olarak görev yapmak."; "(i) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek." Kurumun görevleri arasında yer almaktadır.

7. Mezkûr Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesi; "(1) Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir. (...) (9) İşleme konulamayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir." hükmünü içermektedir.

8. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Ön İncelemenin Yapılması" başlıklı 48'inci maddesi; "(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, yönlerinden incelenir. (...)" hükmünü haizdir.

9. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesine göre; "(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurularla ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48 inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde, insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

12. İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek İhtiyari Protokol'ün 3'üncü maddesinde işkencenin ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezanın önlenmesi için taraf devletlerin ulusal önleme mekanizmaları kurmaları öngörülmektedir. Bu çerçevede 6701 sayılı Kanun ile kurulan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, ülkemizde ulusal önleme mekanizması olarak tayin edilmiştir. Ne var ki, İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'nin 2 ve 16'ncı maddeleri çerçevesinde Sözleşme'ye taraf devletler işkence, diğer zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya ceza gibi fiillere yönelik tedbirleri yetkisi altındaki ülkelerde almakla yükümlüdür. Bu çerçevede 6701 sayılı

Kanun'un 9'uncu maddesinin "ı" ve "i" bentleriyle Kurumumuza verilen görevlerin yer bakımından yalnızca ülkemizde uygulanabileceği değerlendirilmektedir.

13. Bununla birlikte başvuru, başvuranın 15.10.2022 tarihli Tiran-İstanbul uçuşunun ertelenmesinin doğurduğu mağduriyet ile Arnavutluk polisi tarafından onur kırıcı sözlere ve tutumlara maruz kaldığı iddiasına ilişkindir.

14. Başvuranın iddiaları yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ile birlikte ele alındığında; 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesine göre yer bakımından yetki kriterini taşımayan başvurunun inceleme şartlarını sağlamadığı ve bu nedenle kabul edilmez olduğu, öte yandan başvuranın 15.10.2022 tarihli Tiran-İstanbul uçuşunun ertelenmesinin doğurduğu mağduriyet iddiaları yönünden yetki kriterini taşısa bile ayrımcılık yasağı ve ulusal önleme mekanizması kapsamında değerlendirilemeyeceğinden, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesine göre, Kurumun görev alanına girmeyen başvurunun inceleme şartlarını taşımadığı ve bu nedenle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

1. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,
2. Kararın başvurana tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine, 07.12.2022 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Aışan TİRYAKİ
II. Başkan

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Harun MERTOĞLU
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

İsmailAYAZ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi